

Matti Tenhunen

VT, OTL

Kirjoittaja on eläkkeellä KRP:n
apulaisjohtajan virasta.

Törni -näyttely Ilomantsin Taistelijan Talolla

**Lauri Allan Törni (1919–1965) oli
Mannerheim-ristin ritari, joka palveli
Suomen armeijan sissijoukoissa, Saksan
Waffen-SS -joukoissa ja Yhdysvaltain
erikoisjoukoissa. Taistelijan taloon
Ilomantsin Hattuvaaraan on avattu Törnin
elämänvaiheita kuvaava näyttely.**

Keskusrikospoliisin sotahistoriaseura vieraili syksyllä 2009 Ilomantsissa, tuossa maanpuolustushengeltään maamme kiistatta vahvimmassa 250 karhun ja 6000 ihmisen kunnassa, tutustumassa sen ainutlaatuisen kunniakkaisiin sotamuistoihin. Taistelijan Talon isäntä Kauko Puruskainen esitteli Viljo Vestmanin kanssa aineistoa I D:n jääkärikomppaniasta eli Osasto Törnistä, joka oli taistellut elokuussa 1944 osana mottimestari ”Ruappan” kaksi venäläisdivisioonaa ja niiden apuvoimat lyöneitä voittoisia joukkojamme.

Kun KRP oli antanut vuonna 1999 virka-apua vuoden 1965 lopulla Vietnamissa kaukopartiotehtävissä Laosin rajalla kadonneen ”Lassen” eli Larry A. Thornen tunnistamisessa, niin seura lupasi täydentää ko-

kuva-aineistoa. Nyt tuo materiaali on ollut 28.5.2011 lähtien nähtävänä Hattuvaaran kylässä. Erilaista osoitamaa referenssiaineistoa on lähes kaksisataa teosta ja muuta lähdeettä, joiden analyysissä on huomioitu tarkoin myös MPKK:n Sotahistorian

laitoksen ohjeet, joten niihin sisältyy myös alan klassikot Sun Tzusta Clausewitziin, Hannibalista Caesariin. Tällä aikaisempaa kuvamateriaalia täydentävällä aineisto on luotu näyttely, jolla halutaan osoittaa arvostusta ja kunnioitusta hienolle sotilaille Lauri Törnille ja hänen miehilleen Osasto Törnille.

Tutkintatyö on edelleen käynnissä ja tarkoituksena on löytää vuoteen 2013 mennessä näyttelyvieraiden katsottavaksi ja kuultavaksi ainutlaatuisia ääninauhuja ja videomateriaalia, jossa osasto Törnin miehet kertovat taisteluista.

Lauri Törnin oma kirjoitus (Jännittävin sotaelämykseni, 20-vuotisjuhlajulkaisu: Suomalaiset Aseveljet

Lemetistä Laosiin

**Laatokan Karjalasta
“Ho-Sedän” huoltotielle**

**Alik Lauri Allan Törni,
JP 4, tammikuu 1940**

**Capt (Maj) Larry Alan Thorne,
10th Special Forces, Oct, 1965**

Amerikassa, New York, 1954) on jo käännetty ruotsiksi ja saksaksi, mutta tarkoituksena on täydentää aineistoa sekä Osasto Törni-näyttelyssä Taistelijan Talolla ja verkossa myös englanniksi, ranskaksi, espanjaksi ja italiaksi. Onhan kuuluisa EU:n itäisin mannerpiste nähtävissä ainoastaan Taistelijan Talolta tehtävän rajaviisumin vaativan retken aikana.

Näyttelymateriaalia Vietnamin viidakosta

Etsintäoperaation ainutlaatuisen tarkkaan paikatutkintaan neljän muun suomalaisen ohella Vietnamin vuoristoviidakossa yli kuukauden osallistunut Lassen sisarenpoika Juha Rajala toi syksyllä 1999 Suomeen nyt Taistelijan Talolla turvavitrinissä näytteillä olevat uniikit museoesineet eli konepistoolinromun sekä roottorinlavan.

Sotamuseon johtajan Markku Palokankaan sekä KRP:n asetutkija Erkki Kulomäen kanssa yhteistyössä saatiin asestromusta haettua esille Törnin tunnistamisessa eräs todistusarvoltaan tuntolevyn veroinen oleellinen tärkeä seikka eli Laryn Vietnamissa vuoreen pimeässä monsuunisateessa törmänneessä helikopterissa kaukopartioaseena mukana olleen ruotsalaisvalmistetun Carl Gustav konepistoolin numero, 500883. Majuri Axel Ekfelt vahvisti CG-kivääritehtaan arkitietojen mukaan kyseisen ase myydyksi amerikkalaisille alkuvuonna 1965.

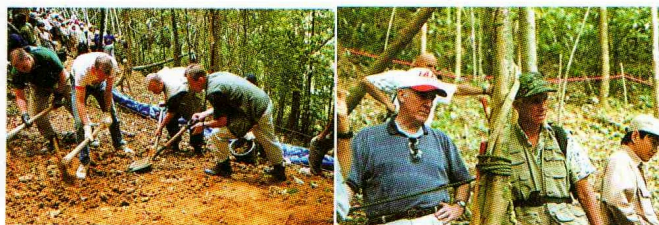
Esineiden ja henkilöiden identifiointi

Kun sekä Enon Rautakorvesta löytyneen venäläisen pikakiväärin että Vietnamin viidakosta löytyneen

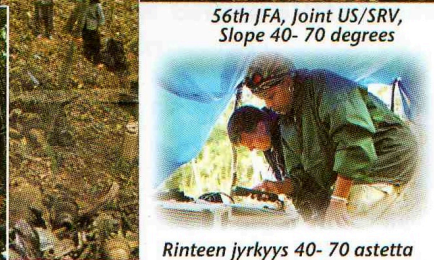
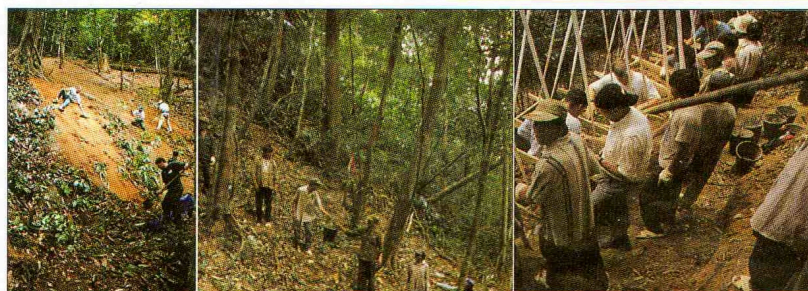
Presidentti George H.W. Bushin aloitteesta sotavainajien kenttäetsintään, todisteiden talteenottoon ja tunnistamiseen laboratorio-olosuhteissa perustettu 423 hengen erikoisyksikkö (JPAC) koostuu tarkoin valituista eri aselajien samoin kuin siviilipuolen erikoishenkilöistä. Törnin kopterin onnettomuuspaikan varmistaminen edellytti käyntejä Vietnamissa jo vuosina 1993, 1997, 1998. Varsinainen systemaattinen paikatutkinta suoritettiin 16.6. - 4.8. 1999.

Työhön (56th JFA) otti osaa myös viisi suomalaista Törnin perinnekillan edustajaa, (Rajala, Kallonen, Sarjanen, Anttila, Saxberg) ja siihen perehtyivät paikan päällä Quang Nam Proovinsissa perin vaikeakulkuisessa maastossa lähellä Laosin rajaa niin Yhdysvaltain kuin Suomenkin Hanojin suurlähettiläät Petersen ja Puomies.

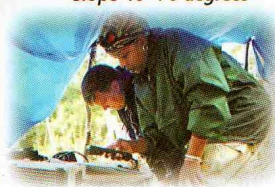

SYSTEEMIT ovat paljolti samat kuin GAIUS IULIUS CAESARILLA

1. Suunnitelmällisyys, 2. Järjestelmällisyys, 3. Perusteellisyys, 4. Selkälinjaruudukko (CASTRALLEGIONIS, s. 63 ss.) LEIRIT MITTASI JA VIITOITTI AINA ERIKOISJOUKKO

56th JFA, Joint US/SRV, Slope 40- 70 degrees

Rinteen jyrkkyys 40- 70 astetta

Kaivettu maa-aines kulki vietnamilaisten ämpäriketjulla siivöimispisteelle ja talteenottoon. Pieninkin luunsiru päätyi oikeusantropologi Dennis Danielssonin kokoelmiin.

Juha Rajalan tuotua ns. JFT-FA - tutkijoiden onnettomuuspaikalta talteenottaman ja hänelle luovuttaman kp-romun Suomeen saatiin siitä Rajalan, Sotamuseon ja KRP:n yhteistyönä haettua esille vainajien tunnistamisnäytön kannalta oleellisen tärkeä seikka eli ase valmistusnumero 500883.

Lauri Törnin helikopterin ja ruotsalaisen konepistoolin tarinat liittyvät oleellisesti rikostutkimuksen alaan kuuluvaan esineiden ja henkilöiden tunnistamiseen, niin käsittelen identifiointiteemaa tässä hieman tarkemmin ja käytän samalla tavoin tilaisuutta hyväkseni ja esitän puolustusvoimiemme asiantunnevalle ja valistuneelle johdolle tarkemmin harkittavaksi ja toimenpiteitä varten erään mielestäni aiheeseen liittyvän ajankohtaisen ja tärkeän lainsäädäntöuudistuksen.

Sota-arkiston materiaalin etsimisen ja toimittamisen lisäksi tunnistusvirka-apu tapahtui mm. otamalla ja viemällä Yhdysvaltoihin mm. DNA-näytteet Lassen kahdesta siskosta. Olin jo 1980-luvulla silloin ilmavoimissa palvelleen lääkintämajuri, hammastunnistuksesta tohtoriksi väitelleen Hannu Mäkelän kanssa perustanut ja kouluttanut *The Finnish DVI-Team, Interpol-Helsinki* - yksikön, joten vainajien tunnistamistyö on ollut käytännössäkin tuttua. Virka-apua annettiin paitsi Yhdysvaltain Helsingin suurlähetystön sotilasasiamiehen, eversti Klaus Mullinexin kautta kirjallisesti, myös käymällä henkilökohtaisesti sekä Walter Reed tunnistustietokeskuksessa Washington DC:n lähellä että Yhdysvaltain Armeijan vainaji-

en tunnistuskeskuksessa *CILHI:ssä* Hickam Air Basessa Pearl Harborissa Havaijilla.

Samalla tutustuttiin perusteellisesti Yhdysvaltain asevoimien ainutlaatuisen edistykselliseen henkilöstön tunnistustietojärjestelmään. Esitän Suomen lainsäädäntöön nopeasti ja helposti säädettävän parannusehdotuksen, joka hyödyntää amerikkalaista tietotaitoa ja osaamista sekä parantaa merkittävästi ja vähäisin kustannuksin (analyysithän tehdään vasta *in casu*) kriisivalmiushenkilöstömme oikeusturvaa.

Ehdotus valmiina säädöstekstinä:

Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (N:o 211/2006) muuttamisesta. 31 § Kriisinhallintahenkilöstörekisterin käyttötarkoitus ja rekisterinpitäjä

Lisätään uusi 3 momentti seuraavasti: Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvan tai valittavan kuoleman varalta on edellä mainittuun rekisteriin tallennettava vainajan tunnistamisessa tarpeelliset tuntomerkit, valokuva, hammaskartta ja OPG-röntgenkuva sekä DNA-verinäyte. Muutetaan 4 momentti seuraavasti: Rekisterinpitäjänä on Pääesikunta ja 3 momentissa tarkoitettujen tunnistamistietojen osalta sen tähän tehtävään erikseen määräämä vainajien tunnistamisyksikkö.

Perustelut

Tapahtumat Libanonissa ja Afganistanissa ovat osoittaneet, että edellä tarkoitettu ns. AM (*Ante Mortem*) tiedot on välttämätöntä tallettaa etukäteen tarkoitusta varten luotavaan järjestelmään. Tällainen järjestelmä, joka perustuu sormenjälkiin, hammastietoihin ja DNA-verinäytteeseen on käytössä esimerkiksi Yhdysvaltain puolustusvoimissa.

Tietoja käytetään ainoastaan kaatuneiden tunnistamiseen, eikä esimerkiksi isyystutkimuksiin tai rikosten selvittämiseen. Kenenkään yksityisyyden suoja ei vaarannu, koska esimerkiksi sormenjäljet säilytetään vain lomakemuodossa ja DNA-näyte imupaperikortilla erikseen perustettavassa ja turvallisuudeltaan korkeat vaatimukset täyttävässä vainajien tunnistamisyksikössä.

Rekisterin ja tunnistamisyksikön perustamis- ja ylläpitokustannukset ovat vähäiset verrattuna siihen hyötyyn, mikä niistä tunnistamislanteissa on saatavissa. Ilman AM-tietoja tunnistaminen on mahdotonta. Kysymyksessä on nimenomaan kriisinhallintahenkilöstön ja heidän omaistensa oikeusturvan merkittävä parannus. □

Lauri Törniiä ja OS Törniiä käsittelevää kirjallisuutta.

SOTILAS AIKAKAUSLEHTI

N:o 90 I

Julkaisija Upseeriliitto ry
www.upseeriliitto.fi

86. vuosikerta
ISSN 0038-1675

Vastaava päätoimittaja
Martti Lehto
gsm 040 525 6630, Fax (014) 310 1331
lehto.martti@kolumbus.fi

**Toimitussihteeri, lehden taitto
sekä keltaisten sivujen päätoimittaja**
Marko Varama
puh (09) 6689 4016, gsm 040 844 8255

Toimittajat
2. pääkirjoitus - Harri Westerlund
Kirjallisuus - Sampo Ahto
Historia - Ohto Manninen
Uusiin tehtäviin - Jari Rantala
Polttopiste Juha-Antero Puistola
Taisteluvälineet - Jyri Kosola

Toimitus
Laivastokatu 1 b
00160 Helsinki
Puh (09) 6689 4016, Fax (09) 6689 4020

Ilmoitustilan myynti
Juha Halminen
puh (09) 873 6944, gsm 050 592 2722
fax (09) 873 6955
Kielotie 47, 01350 Vantaa
juha.halminen@kolumbus.fi

Tilaushinnat
Vuosikerta 60 EUR. Irtonumero 6 EUR

**Osoitteenmuutokset
ja tilaukset:**
Toimituksen sihteeri Erja Elopuro
(09) 6689 4013 tai (09) 6689 400
elopuro@upseeriliitto.fi

Aikakauslehtien liiton jäsenlehti

Kansikuva:
11.9.2001 terroristit iskivät Yhdysvaltojen "sydämeen".
Kaatatut matkustajalentokoneet lennettiin päin New Yorkin
World Trade Centerin kaksoistorneja tuhoisin seurauksin.
USA:n ja länsimaiden sota terrorismia vastaan sai alkunsa.
Kuva: Lehtikuva

printing fellows®

AO-Paino, Mikkeli 2011

SISÄLTÖ

Pääkirjoitukset

1. Tarvitaan parempaa yhteisöturvallisuutta 5
Martti Lehto, päätoimittaja

2. Rakentava ja ennakoiva sopimusratkaisu 7
Harri Westerlund, puheenjohtaja

Artikkelit

Terrosismi, Suomi ja Yhdysvallat 9
Jarno Limnéll, ST, VTM, kapteeni evp.

Jalkaväkimiinoista luovutaan hallitusti 14
Harri Kauppinen, eversti

**EU:n hankintadirektiivi tulee kalliiksi
Puolustusvoimille** 17
Panu Pöykkylä, OTK

**Kiinasta tulee suurvalta
– ennemmin kuin myöhemmin** 52
Markku Salomaa, VTT

Törni- näyttely Iloimantsin Taistelijan Talolla 57
Matti Tenhunen, VT, OTL

Palstat

Uusiin tehtäviin JARI RANTALA 22

Kirjat SAMPO AHTO 45

- Irving David: Schlachten aus Blut und Hass. Churchills Krieg 1942 - 43.
- Diedrich Torsten: Paulus. Das Trauma von Stalingrad. Eine Biographie.

Oskari 49
Upseerit töihin muille maille...